

16 MÉLABÚ

és helyénvaló megjegyzések Tabán-romvárosban

A Tabánt nem könnyű megtalálni. A Gellérthegy és a Naphegy között és az attilakörúti házak mögött rejtőzött el, mintha félt volna, hogy észreveszik. Sokáig nem is vették észre, csak a szerelmesek, a költők, a festők és más rendellenes emberek. Most észrevették a rendes emberek is. Addig csóválták rajta a fejüket, míg elhatározták, hogy le kell bontani. Bontó okok: — öregség, csúfság, hasznavehetetlenség.

Bevallom, semmi édes emlék nem fűz hozzá. Könnyelműen azt gondoltam mindig, hogy ráérek még. Mások is így járhattak, mert most nagyon sokan látogatják. Édes emlékeket gyűjtenek gyorsan.

Az első benyomása az embernek, hogy egy rommá bombázott városba került. Teteje már egy háznak sines, az ablakok üveg nélkül, fénytelenül merednek a látogatóra, mint a vakok szemei. Legsomorúbb képet az a ház nyújtotta, amelyből csak egyetlen hosszú fal állt még. Egy-más mellett látszottak rajta a lebontott szobák emlékei: piros fal, kék fal, zöld fal és a falakon színes virágok.

Munkást alig látni, csákányütés nem zavarja az illetődött csendet. Mintha az egész városrész esendben és magától bomlana. Majdnem mindegyik kapu fölött kis kopott pléhtábla van: X., vagy Y. biztosító társaság. Valószínűleg tűz és betörés ellen biztosították a házakat. Lebontás ellen elfelejtették.

Az egyik utcát Kör-utcának hívják, a másikat Iv-utcának. Ha a Kör-utcán végigmész, ugyanoda kerülsz, ahonnan elindultál, az Iv-utcán majdnem ugyanoda. De vannak költőibb elnevezésű utcák is. Holdvilág-utca, Aranykacsa-utca, Aranykakas-utca. A Holdvilág-utca fentről jön lefelé, mint a holdvilág, csak nem olyan egyenesen. Találóbbr lenne rá a — Vilámcsapás-utca. Kár, hogy későn jutott az eszembe.

Szeszélyesebb, görbébb és nyaktörőbb utcákat elképzelni sem lehet. A Tabánban nem sok reménnyel mondhatta az ősz apa reményteljes fiának: — Fiam, járj mindig az egyenes úton.

Minden házon antenna. Van ház, amelyik olyan mélyen rejtőzött a földbe, hogy csak a tetőn kifeszített drót árulja el. Mintha a mai világ szimbóluma lenne ez. Földbevéajt ház, belül nyomorúság és betegség, a tetején pedig antenna.

Némelyik ház olyan, mintha elsüllyedt volna. Az ablakok teljesen a föld színén vannak és az ember szinte várja, hogy mikor csap össze felettük a föld. Mélyen lent sötétlik a szoba. A Tabánba nehezen ugorhattak ki öngyilkossági szándékkal az ablakból. A konok öngyilkosjelölt legfeljebb kijött az utcára és bevetette magát az ablakon. Ugyis jól megütötte magát.

Tabáni alig van már a Tabánban. Akik ittmaradtak, azok is készülődnek már. Nem szomorúak, inkább szótlanok és tétovák, mint akik nem értik, hogy mi történt. Halkan beszélnek egymással; kizárólag a bontásról. Talán még lábujjhegyen is jár

nak, mintha egy kedves rokonuk haldoklana.

Egy fiatal tabáni menyecske köszön az utcán egy öreg tabáni névinek és futtában megkérdezi:

— Magukat mikor bontják, Dudás néni?

— Nem tudom; hát titeket?

Ez már itt olyan udvariassági forma, mint lent a városban a: — hogy van? — és a: — köszönöm jól.

A legtöbb kitelepített Pestre költözik. Sokan közülük nem is voltak még Pesten. A főváros tíz pengő költözködési segélyt utal ki a családoknak. Azt mondják, hogy elég is. Nem sok bútoruk lehet.

Az akasztófahumor tombol. A házak tele vannak ilyesféle felirásokkal:

— Ez a ház sürgősen eladó;

vagy:

— Elegáns szoba egy úr részére kiadó;

vagy:

— November 1-re e házban több lakás kiadó.

Valaki, szinte bámulatos kitartással, majdnem minden elhagyott ház falára ráírta hatalmas betűkkel:

— Petrov írjál!

Megható. Ezúton is felszólítom Petrovot, hogy okvetlen írjon.

Az egyik házon „Hivatalos“ felírást is láttam. Hatalmas nyomtatott betűkkel ez állt egy táblán:

— Eme ház lebontásából származó anyagok: téglák, padlódeszkák, tetőcserepek, gerendák, ajtók, ablakok stb. eladók. Érdeklődni lehet Szent János-utca 3-ban.

Megborzongtam, mikor elolvastam. A háznak semmi baja nem volt még. A tető rajta volt, az ablakai épek voltak, muskátli is virított bennük. Élt még. Olyan volt az egész, mint mikor valaki életében eladja a csontvázát.

Az utcákon most festők festenek, fényképeznek fényképeznek és költők gondolkodnak az élet mulandóságán. Idegenek bámulják a haldokló házakat és az ittrekedt tabániakat. A haldokló házak és az ittrekedt tabániak pedig bámulják az idegeneket.

A Tabán végében ráakadtam a helyre, ahonnan ezt a rengeteg pusztítást irányítják. — „Tabán bontási iroda“ — állt hivatalos komorsággal egy földszintes, barna ház kapuján. A bontási iroda tetejét már lebontották. Aki másnak vermet ás, maga esik bele.

Hámos György